

Téma:

Az energiahatékonysági és a megújuló energia fejlesztésekhez kapcsolódó pénzügyi termékek a 2014-2020-as időszakban

Második részteljesítési anyag

Időszak:

2013.07.11.-2013.08.30.

Dátum:

2013. augusztus 30.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató KFT.

STRATEGOPOLIS
KÖRNYEZETPOLITIKAI TANÁCSADÓ ÉS STRATÉGIAI KUTATÓ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú szerződés teljesítésére készült

Tartalomjegyzék

1.	Vezetői összefoglaló.....	3
2.	Az összpiaci kereslet elemzése	3
3.	Ipari, kereskedelmi energiafelhasználás.....	4
	3.1 A vállalati szolgáltató szektor.....	5
	3.2 Az ipari szektor	8
4.	Az épületenergetikai megtakarítási potenciálok	9

1. Vezetői összefoglaló

Jelen döntés-előkészítést támogató **elemzés célja, hogy bemutassa az energetikai pénzügyi termékek keresletét alátámasztó elemzéseket.** Az első részanyagban felvázoltuk a 2014–2020-as időszakban az energiahatékonyság és megújulóenergia-termelés területén végrehajtandó fejlesztésekhez kapcsolódó pénzügyi termékek koncepcióját. A koncepció fő célkitűzése, hogy a jelenleginél lényegesen gyorsabb, hatékonyabb és hatásosabb forráshelyezést lehessen megvalósítani ezen a területen, amely hozzájárul Magyarország Nemzeti Reform Programjában megjelenő EU 2020 stratégiai célok teljesítéséhez.

A „KEOP 7.9.0/12 Stratégiai tervezés és projekt előkészítés a 2014-2020. tervezési időszakra” konstrukció keretében elkezdődött az energiahatékonysági és megújuló energia programok előkészítése. Az Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Közhasznú Társaság, a Pro Régió Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit kft., illetve a Virtuális Erőmű Program Nonprofit Kft. is dolgozik a különböző szegmensekre vonatkozó potenciális kereslet elemzésén, illetve a lehetséges termékek előkészítésén (lásd az 1. sz. mellékletben a finanszírozott projektek listáját).

A projektek egyelőre csak részeredményeket értek el, hisz a konkrét munka csak az utóbbi hetekben kezdődött el, ezért most csak az előzetes eredményeket mutatjuk be, a végleges következtéseket a feladattervvel összhangban a harmadik elemzésben, javaslatban vázoljuk fel.

2. Az összpiaci kereslet elemzése

Az egyes szektorok energiafelhasználása

Magyarország jelenlegi végsőenergia-felhasználása megegyezik az 1992-essel, viszont a belső megoszlása lényegesen megváltozott. Az ipar és mezőgazdaság energiafelhasználása 40 százalékkal, a háztartásoké 15 százalékkal csökkent, míg a közlekedés és szolgáltatások energiafelhasználása 60 százalékkal növekedett.

1. táblázat A végsőenergia-felhasználás szektoronkénti alakulása (ezer toe)

Végső energiafelhasználás szektoronként (ezer toe)				
Magyarország	1992	2011	1992	2011
Ipar	4352	2844	27%	17%
Szállítás, közlekedés	2621	4274	16%	26%
Háztartások	6469	5521	40%	34%
Mezőgazdaság	754	490	5%	3%
Szolgáltatások	1992	3148	12%	19%
Egyéb	102	0	1%	0%
Összesen	16291	16276	100%	100%

Forrás: KSH

A felhasznált energiaforrások összetétele a gazdaság egyes szegmenseiben jelentős eltérést mutat. Az ipar energiafelhasználása az energiaforrások tekintetében viszonylag kiegyenlített (37 százalék földgáz, 25 százalék villamos energia, 18 százalék szilárd energiahordozó, 11 százalék hő). A háztartások energiafogyasztásának 58 százaléka közvetlen földgázfelhasználás, 17 százaléka villamos energia, 11 százaléka távhő és 10 százaléka pedig megújuló energiaforrásból származik. A szolgáltatások energiaigényét 54 százalékban földgázzal, 33 százalékban villamos energiával elégítik ki. A mezőgazdasági energiafelhasználáson belül 47 százalékos az olajtermékek részaránya, a földgázfelhasználás 31 százalékos, a megújulóenergia-felhasználás 5 százalékos részarányban van jelen.

3. Ipari, kereskedelmi energiafelhasználás

A vállalati kereslet elemzése csak az ipari és szolgáltató szektorra (természetesen közszolgáltatások nélkül) koncentrál.

2. táblázat Működő vállalkozások száma a munkavállalók száma szerint

Létszám-kategóriák	2011
Működő vállalkozások száma	
1– 4 fő	620 333
5– 9 fő	37 977
10– 19 fő	18 074
20– 49 fő	8 483
50–249 fő	4 643
250 fő és felette	865
Vállalkozás összesen	690 375

Forrás: KSH

A vállalatok energiahatékonysági projektek iránti keresletének vizsgálatakor fontos, hogy mindig a működő vállalkozások számából induljunk ki, mivel a KSH nyilvántartja a regisztrált szervezeteket is (jelenleg 1,6 millió db), de azok 60 százaléka nem működik, s a működő vállalkozások jelentős része is csak technikailag vállalkozás (számlázás munkabér helyett).

A gazdasági ágak közül, a feldolgozóiparra (C), energiatermelő vállalatokra (D), víz, szennyvíz és hulladékgazdálkodás (E) és a kereskedelemre (G) érdemes koncentrálni, mert ezen területeknél van a legnagyobb energiamegtakarítási potenciál (lásd később ágazati elemzéseket.)

3. táblázat Az egyes nemzetgazdasági ágakban működő vállalkozások száma

Kód	Gazdasági ág	2011
A	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	23 206
B	Bányászat, kőfejtés	443
C	Feldolgozóipar	50 713
D	Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	575
E	Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás	1 961
F	Építőipar	63 705
G	Kereskedelem, gépjárműjavítás	138 964
H	Szállítás, raktározás	29 700
I	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	32 017
J	Információ, kommunikáció	34 488
K	Pénzügyi, biztosítási tevékenység	26 143
L	Ingatlanügyletek	30 585
M	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	110 098
N-S	Egyéb szolgáltatás	147 777
A–S	Nemzetgazdaság összesen	690 375

Forrás: KSH

3.1 A vállalati szolgáltató szektor

A szolgáltató szektorban jellemzően az épületek energiafelhasználásáról beszélünk, amelyek négy típusba sorolhatóak:

- Kiskereskedelmi ingatlanok, vendéglátóhelyek, szervizek
- Irodaépületek
- Kereskedelmi szálláshelyek
- Logisztikai, ipari ingatlanok

4. táblázat A kiskereskedelmi üzletek és vállalkozásaik száma (2012)

Üzletek száma	
Kereskedelem, gépjárműjavítás	113 083
Kiskereskedelem (üzemanyaggal együtt)	91 494
Nagykereskedelem	12 923
Gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása	8 666
Vállalkozások száma	
Kereskedelem, gépjárműjavítás	75 226
Kiskereskedelem (üzemanyaggal együtt)	60 524
Nagykereskedelem	8 087
Gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása	6 615

Forrás: KSH

Az üzleti ingatlanok közül messze a kiskereskedelmi ingatlanok képviselik a legnagyobb arányt (összterület nagysága 18,5 millió m²), de itt is jelentős különbség van a kereskedelmi formák szerint. Az élelmiszer- és szakboltok, illetve kisebb mértékben vendéglátóhelyek esetén jellemzőbb az elavult ingatlanállomány, míg szuper- és hipermarketek, diszkontok, szakáruházak, illetve a bevásárlóközpontok modern épületekben működnek, mivel többnyire az utóbbi 15 évben építették őket, vagy felújították őket (nagyvállalati tulajdon miatt).

A támogatásoknak az élelmiszer- és szakboltokra és a vendéglátóhelyekre kellene koncentrálódnia (KSH részletes statisztikával rendelkezik ezen ingatlanokról ágazatonként), mivel ott feltételezhetően jelentős ösztönzőre van szükség, hogy energiahatékonyabbá tegyék az épületeket, a többi ingatlantípus esetén az energetikai tanácsadás lehet célravezető.

Irodaépületek

A magyar irodapiac erőteljesen Budapest-központú (kb. 90 százalékuk itt található), illetve még a megyeszékhelyeken van számottevő irodaállomány. A budapesti irodapiacról (a modern, A és B kategóriájú irodaállományról) pontos statisztika áll rendelkezésre a Budapest Research Forum nyilvántartásában. 2012 végén 3.196.405 négyzetméter iroda volt elérhető, amelyből 2.642.822 négyzetméter volt a modern spekulatív fejlesztésű irodaterület és 553.583 négyzetméter a saját tulajdonban lévő irodaház, az üresedési ráta pedig 21 százalék volt. Az irodák közelítőleg 80 százaléka „A” kategóriás, de a „B” kategóriás ingatlanok jelentős része is felújított, csak egyéb paraméterek miatt nem éri el az „A” szintet. A vidéki irodapiac a becslések szerint 300 ezer négyzetméter irodaterületet jelent

A magas kihasználatlanság miatt nem érdemes támogatáspolitikai eszközzel beavatkozni erre a versenyző piacra, s az épületek jelentős része (több mint 80 százalék) energiatakarékosan üzemel.

Kereskedelmi szálláshelyek

5. táblázat A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása								
Év	Szálloda	ebből:		Panzió	Közösségi szálláshely	Üdülőház	Kemping	Összesen
		gyógy-szálloda	wellness-szálloda					
A működő egységek száma								
2011	993	58	132	1 162	456	388	278	3 277
A kiadható férőhelyek száma								
2011	135 970	13 848	23 219	34 515	45 725	28 008	96 184	340 402

Forrás: KSH

A kereskedelmi szálláshelyek jelentős része az utóbbi 15 évben épült vagy felújították, illetve a szobafoglaltság 50 százalék alatt van (KSH), ami miatt nem célszerű támogatáspolitikai eszközzel támogatni a felújítást.

Logisztikai, ipari ingatlanok

A magyarországi modern logisztikai béringatlan piac továbbra is Budapestre és környékére összpontosul. A legnagyobb logisztikai létesítmények a budapesti autópálya-környű mellett helyezkednek el. A vidéki piac az elmúlt években jelentős fejlesztési támogatást kapott (ipari parkok, logisztikai központok), ezért már ott is jelentős kapacitások épültek fel, de sajnos rendszeres statisztika a vidéki piacról nem áll rendelkezésre. A budapesti piacról¹ pontos statisztikát tesz közzé a Budapesti Ingatlan Tanácsadók Egyeztető Fóruma.

2013 júniusában a teljes budapesti modern logisztikai ingatlanállomány 1 822 840 négyzetméter (2 és fél éve stagnál) volt, a teljes budapesti ipari ingatlanállományra vetítve a kihasználatlanság 2013 júniusában 22,8 százalék volt, azaz 416 140 négyzetméter terület állt üresen. A vidéki adatokra csak becslésekkel rendelkezünk, de ott is hasonló (jelentős szórással) a kihasználatlanság.

¹ A vizsgált logisztikai ingatlanok Budapesten és Pest megyében található, 1995 után, bérbeadás céljából épültek. Hasznos területük minimum 2 000 m² a városi logisztika és 5 000 m² logisztikai parkok esetében. A tulajdonos által használt területek nem tartoznak a vizsgált ipari ingatlanállományba.

A magas kihasználatlanság miatt nem érdemes támogatáspolitikai eszközzel beavatkozni erre a versenyző piacra, s az épületek jelentős része energiatakarékosan üzemel, mivel az utóbbi 10 évben építették, valamint az elmúlt időszakban jelentős támogatást kapott a vidéki infrastruktúra fejlesztése.

3.2 Az ipari szektor

6. táblázat Az ipari szektorban működő vállalkozások állománya a munkavállalók száma szerint

Az ipar vállalkozásai létszám-kategóriák szerint, 2012			
Létszám kategória	Vállalkozások száma	Vállalkozások megoszlása	Termelés megoszlása
1– 4 fő	36 511	72,8%	14,0%
5– 9 fő	5 624	10,8%	
10– 19 fő	3 870	7,4%	
20– 49 fő	2 601	5,0%	17,6%
50–249 fő	1 701	3,3%	
250 fő és felette	406	0,8%	
Vállalkozás összesen	52 214	100,0%	100,0%

Forrás: KSH

Az ipari termelés 86 százalékát 2107 vállalkozás állítja elő, ami a termeléshez kapcsolódó energiafogyasztás hasonló koncentrációját sejteti, ezért a 1000-2000 legnagyobb fogyasztó energiamegtakarítási lehetőségeit egyedileg is fel lehet és kell mérni. A termelő vállalatok jellemzően saját tulajdonú ingatlanban üzemelnek. A nagy energiafogyasztó gazdasági szervezeteknek éves jelentési kötelezettségük van az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program keretében.

A kisebb cégeknél (20-49 fő méret kérdéses ebből a szempontból), illetve az méretéhez képest alacsony energiafogyasztású vállalatoknál az energiahatékonysághoz kapcsolódó fejlesztést többnyire nem érdemes elválasztani az általános technológia-fejlesztéstől, mert önmagában az energiahatékonysági fejlesztés nem térül meg (pl. lehetséges, hogy a cég a beruházás végére megszűnik vagy átalakul), ezért itt a technológia-fejlesztésen belül érdemes az energiahatékonysági szempontokra figyelemmel lenni.

4. Az épületenergetikai megtakarítási potenciálok

Az 1. részanyagban leírtak folytatása

Társasházak

A társasházak rendkívül diverz energetikai állapotát nem csak az építéskor alkalmazott technológia determinálja, hanem a felújítások elmaradása is. Az Városkutatás Kft. által elvégzett empirikus vizsgálat szerint hazai épületállomány 12 százaléka rendkívül elhanyagolt vagy komoly, látható műszaki problémákkal rendelkezik, az épületek mintegy a felében komoly műszaki problémák tárhatók fel. Az iparosított technológiával épült épületek esetén lényegesen kevesebb műszaki és egyéb probléma mutatkozik, mint a hagyományos technológiával épületekben.

Az lakótelepi, távfűtéses lakások energetikai korszerűsítése kiemelkedően nagy energiamegtakarítási potenciállal rendelkezik. A távfűtött épületek esetében az igen magas megtérülési idő miatt állami vagy egyéb támogatás esetén várható a beruházások megvalósulása. Az eddigi tapasztalatok szerint, a komplex felújítások 50 százalékos támogatási intenzitás mellett közelítőleg 8–10 év alatt térülnek meg.²

Középületek³

A középületek (központi kormányzat, a helyi önkormányzat tulajdonában lévő épületek) állagáról, energiahatékonyságára vonatkozóan egyelőre nem készült részletes felmérés, így az épületek energiafogyasztására, az energiamegtakarítási potenciáljára a kutatást készítő Energiaklub szakértői becslés adott. A számítások során a helyiségfűtéshez, a használati melegvíz előállításához, a szellőztetéshez, hűtéshez és világításhoz felhasznált energiamennyiséget vették figyelembe, illetve az energiamegtakarítás lehetséges mértékét is ezek esetében vizsgálták.

A felmérés szerint a központi kormányzat irodaépületeinek összes éves primerenergia-fogyasztása jelen, felújítatlan állapotban körülbelül 1,5 PJ. Becslésük alapján az épülethéj javítása (nyílászáró csere és külső hőszigetelés) révén 26 százalékkal lenne csökkenthető az épületek energiafogyasztása, ami primerenergia egységben számítva kb. 0,39 PJ. Amennyiben a szerkezeti felújítások gépészeti korszerűsítésekkel is kiegészülnek, akkor a számítások szerint további 0,41 PJ primerenergia-megtakarítás lenne elérhető. Vagyis komplex energetikai korszerűsítéssel a központi kormányzat tulajdonában lévő épületek primerenergia-felhasználása akár 50 százalékkal is csökkenhet.

² AZ ALACSONY STÁTUSZÚ TERÜLETEN TALÁLHATÓ TÁRSASHÁZAK PROBLÉMÁI, Városkutatás Kft., 2011. december

³ ÁLLAMI OKTATÁSI ÉS IRODAÉPÜLETEK ENERGIAHATÉKONYSÁGI POTENCIÁLJA, 2013, ENERGIACLUB

A közoktatási épületállomány éves primerenergia-fogyasztása közelítőleg 2,75 PJ. A felmérés eredményeként az adódott, hogy az épületszerkezet javításával az iskolaépületek energiafogyasztása a jelenlegi szinthez viszonyítva akár 1,16 PJ-lal, azaz több mint 40 százalékkal is mérséklődhet. Az épületgépészeti korszerűsítések további 0,5–0,6 PJ megtakarítást eredményezhetnek.

1. sz. melléklet

KEOP 7.9.0/12 Stratégiai tervezés és projekt előkészítés a 2014-2020. tervezési időszakra /energiahatékonysági és megújuló energia programok előkészítése/			
Pályázó neve	Projekt megnevezése:	Támogatási döntés dátuma:	Megítélt támogatás (HUF):
Építészeti Minőségellenőrző Innovációs Közhatalú Társaság	Állami közfeladat-ellátásban alkalmazandó energiamenedzsment eszközök elemzése és széleskörű alkalmazásukra fejlesztési program kidolgozása	2013.05.30	599 740 000
Építészeti Minőségellenőrző Innovációs Közhatalú Társaság	Termékpálya alapú modelleke integrálása a kistéleptülési energiagazdálkodási rendszerek kalakítása	2013.05.30	599 520 000
Építészeti Minőségellenőrző Innovációs Közhatalú Társaság	A Nemzeti Megújuló Energiatérkép elkészítése	2013.05.30	949 840 000
Építészeti Minőségellenőrző Innovációs Közhatalú Társaság	Zöld Monitoring Program: stratégiai és értékelési keretrendszer az EU támogatású projektek zöldgazdaságfejlesztési és éghajlatvédelmi teljesítményértékeléséhez	2013.05.30	249 980 000
Építészeti Minőségellenőrző Innovációs Közhatalú Társaság	Fenntartható települési energiagazdálkodási modellek és fejlesztési program kidolgozása a 40000 lélekszám feletti települések számára	2013.05.30	599 144 000
Pro Régió Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit kft.	Lakossági épület energiahatékonysági potenciál felmérése	2013.07.16	1 196 019 189

Pro Régió Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit kft.	Költségvetési szervek kezelésében álló, közfeladat ellátásban résztvevő épületek energiahatékonysági felújítását szolgáló 2014-2020. évi fejlesztési program és akcióterv kidolgozása	2013.07.16	1 196 243 500
Virtuális Erőmű Program Nonprofit Kft.	A nemzeti ipari energiahatékonysági potenciál felmérése a 2014-2020-as uniós fejlesztési források allokációjának tervezés-támogatása érdekében	2013.05.30	500 000 000